

Så spelar svenska folket

Samtidigt som Linköpings kommun ansöker om kasino kartlägger MST svenskars spelvanor.

FOTO: DAVID KÄSTEL

85 procent av alla svenskar mellan 16 år och 75 år spelar om pengar, enligt Svenska Spel. Under 2002 satsade de 36 miljarder kronor. För de allra flesta handlar det om lite spänning och drömmen om storvinsten.

Akademiker spelar något mindre än genomsnittssvensken. Äldre spelar mer än yngre. Män lite mer än kvinnor. Minst av alla spelar unga kvinnor. Män runt 50 spelar mest. Så sammanfattar Fredrik Lundgren, marknadsanalytiker på Svenska Spel vilka som spelar.

Folk lockas till spel av i princip tre orsaker: Spänningsmomentet, drömmen om att vinna de stora pengarna och för att det är snabbt, enkelt och billigt, säger Fredrik Lundgren.

De olika spelformerna lockar olika typer. Sådana som söker spänning satsar oftare på spelformer som Oddset, Stryktipset och V75. De som lockas av storvinster spelar oftare spel som Lotto och Måltipset. De som tycker om snabba, enkla spel dras till spel som Triss och Tian.

En stor del av spelen är spontanspel. Just Triss är det bredaste spelet i Sverige.

Förra året spelade, enligt Svenska Spel, mer än 4,1 miljarder svenskar minst en gång på Trisslott. Tvåa är

Bingolotto med lite drygt 3 miljoner utövare. Under år 2002 uppskattas svenska folket ha spelat för 36 miljarder kronor, enligt siffror från Lotteriinspektionen. Det är en ökning med sju procent jämfört med 2001.

Ändå är det i Sverige i princip förbjudet att anordna spel om pengar.

Undantaget är ideella föreningar som har till huvudsakligt syfte att främja ett allmännyttigt ändamål. Lotteriinspektionen, länsstyrelsen eller kommunen ger tillstånd beroende på vilken geografisk täckning spelet ska ha.

Staten har dock gett två bolag rätt att driva spel: AB Trav och Galopp, ATG (med spel som V75, V64 och Dagens Dubbel) samt Svenska Spel (Lotto, Jack Vegas, Oddset, Greyhound m.fl.).

Svenska Spel har också fått koncession att som enda aktör bedriva internationell kasinoverksamhet i Sverige. De fyra kasinona – i Sundsvall, Malmö, Göteborg och Stockholm – drivs av dotterbolaget Casino Cosmopol.

Vid sidan av spelbolagen är Folkspel den största aktören, med bland andra Bingolotto i bagaget.

Trots att det finns gott om spelformer finns det ändå illegal verksamhet.

Spelen om de riktigt stora pengarna kommer vi på spelbolagen aldrig att kunna hämta in. Det handlar till

exempel om svartklubbar och poker hemma med stora belopp. Spelare som spenderar riktigt stora pengar och vill ha så hög avkastning som möjligt, säger Fredrik Lundgren.

Hur stor del av ett spels omsättning som går tillbaka som vinster till spelarna skiljer sig mycket. Omsättningen för spel med hög vinstutbetalning har ökat de senaste åren, till exempel spel på värdeautomater och hästar som har en genomsnittlig vinståterbetalning på 70 procent. Det är klart över genomsnittet i branschen. Vinnarnas andel var för Lotto och Joker under 2000 40 procent, V75 hade en återbetalning på 65 procent, Triss på 49 procent och Bingolotto 44 procent, enligt Lotteriinspektionen.

Ändå är det svårt att alltid se ett rakt samband mellan hur mycket av pengarna som går tillbaka till spelarna och hur populärt spelet är. Mest känsliga för återbetalningsgraden är skicklighetsspelarna.

Det är markant skillnad på skicklighetsspelare och de som låter turen avgöra allt. Hos de sistnämnda är det mer drömmen om ett nytt liv eller om en vana. Människan behöver drömmar. Sen finns det alltid en eller annan som faktiskt vinner, säger Fredrik Lundgren.

ERIK WAHLIN

Enkät: Spelar du?

Nils Nilsson, 55 år, Borås.

Till och från.

Vad för något?

Det blir lite olika, det är Keno, Lotto och hästar och sådant där.

Varför spelar du?

Det är väl den stora vinsten som man vill ha. Det är den man är ute efter, men det blir ju bara småvinster.

Hur mycket tror du att spelföretagen i snitt ger tillbaka på varje spelad krona?

Vad ska man säga... 20-25 procent.

Gudrun Gustavsson, 69 år, Nyköping

Ja, Bingolotto. Men annars spelar jag inte. Det kan hända att jag köper en skrapbingolott någon gång.

Varför spelar du?

Bingolotto på lördagarna tycker jag är ett sällskap om man är ensam. Så det är därför jag spelar.

Hur mycket tror du att spelföretagen i snitt ger tillbaka på varje spelad krona?

Det är säkert inte mycket. En bråkdel av vad de får in - kanske 50 öre.

Viveca Victorsson, 35 år, Svanstorp

Nej, ingenting.

Varför inte?

Jag tycker det är onödigt att slänga pengarna på sådant. Det finns annat att lägga pengar på.

Hur mycket tror du att spelföretagen i snitt ger tillbaka på varje spelad krona?

Ingenting, jag tror att spelarna bara förlorar. I längden i alla fall.

Emilio Escobar, 32 år, Norsborg

Ja, ibland. Det händer. Varannan vecka.

Vad för något?

Stryktipset och Lotto.

Varför spelar du?

Bra fråga. För att det är kul. Och det skadar inte ifall man vinner lite. Fast det är inte så mycket pengar man vinner på stryktipset. Jag har vunnit lite mer för det mesta förlorar man. Det mesta jag har vunnit är 600 kronor.

Hur mycket tror du att spelföretagen i snitt ger tillbaka på varje spelad krona?

Ingenting. Jag tror att tjänar jättemycket på det.

Marita Magnusson, 44 år, Skövde

Inte ofta.

Varför inte?

Man vinner ju aldrig. Det är klart, ibland när det har varit någon storvinst kan jag tänka: okej, jag kanske skulle försöka.

Men det är någon enstaka gång, bara.

Hur mycket tror du att spelföretagen i snitt ger tillbaka på varje spelad krona?

Hälften, kanske.

Fakta: Goda råd

Några goda råd för att ditt spelande ska fortsätta att vara roligt och spännande:

- Bestäm i förväg hur mycket pengar du har råd att spendera och om du förlorar dessa avbryt ditt spelande.
- Undvik att försöka spela tillbaks det du förlorat.
- Om du vinner. Grattis! Köp något trevligt för vinsten.
- Satsa inte de pengar du vinner på att spela mer eller oftare.

Fakta: Goda råd

Några goda råd för att ditt spelande ska fortsätta att vara roligt och spännande:

- Bestäm i förväg hur mycket pengar du har råd att spendera och om du förlorar dessa avbryt ditt spelande.
- Undvik att försöka spela tillbaks det du förlorat.
- Om du vinner. Grattis! Köp något trevligt för vinsten.
- Satsa inte de pengar du vinner på att spela mer eller oftare.

Fakta: Goda råd

Några goda råd för att ditt spelande ska fortsätta att vara roligt och spännande:

- Bestäm i förväg hur mycket pengar du har råd att spendera och om du förlorar dessa avbryt ditt spelande.
- Undvik att försöka spela tillbaks det du förlorat.
- Om du vinner. Grattis! Köp något trevligt för vinsten.
- Satsa inte de pengar du vinner på att spela mer eller oftare.

Fakta: Goda råd

Några goda råd för att ditt spelande ska fortsätta att vara roligt och spännande:

- Bestäm i förväg hur mycket pengar du har råd att spendera och om du förlorar dessa avbryt ditt spelande.
- Undvik att försöka spela tillbaks det du förlorat.
- Om du vinner. Grattis! Köp något trevligt för vinsten.
- Satsa inte de pengar du vinner på att spela mer eller oftare.

Fakta: Goda råd

Några goda råd för att ditt spelande ska fortsätta att vara roligt och spännande:

- Bestäm i förväg hur mycket pengar du har råd att spendera och om du förlorar dessa avbryt ditt spelande.
- Undvik att försöka spela tillbaks det du förlorat.
- Om du vinner. Grattis! Köp något trevligt för vinsten.
- Satsa inte de pengar du vinner på att spela mer eller oftare.

Fakta: Goda råd

Några goda råd för att ditt spelande ska fortsätta att vara roligt och spännande:

- Bestäm i förväg hur mycket pengar du har råd att spendera och om du förlorar dessa avbryt ditt spelande.
- Undvik att försöka spela tillbaks det du förlorat.
- Om du vinner. Grattis! Köp något trevligt för vinsten.
- Satsa inte de pengar du vinner på att spela mer eller oftare.

Fakta: Goda råd

Några goda råd för att ditt spelande ska fortsätta att vara roligt och spännande:

- Bestäm i förväg hur mycket pengar du har råd att spendera och om du förlorar dessa avbryt ditt spelande.
- Undvik att försöka spela tillbaks det du förlorat.
- Om du vinner. Grattis! Köp något trevligt för vinsten.
- Satsa inte de pengar du vinner på att spela mer eller oftare.

Svenska jordbruksprodukter i särklass

En EU-rapport visar att Sveriges bönder håller hög klass på sina jordbruksprodukter. Man toppar listan där kvaliteten i olika länder rankats.

På tisdagen presenterade EU:s jordbrukskommission sin rapport över kvalitetsstandarderna på de jordbruksprodukter som framställts inom unionen under de senaste fem åren. Man har utgått från fyra olika grundkriterier för att fastställa kvaliteten på den slutgiltiga produkten: Kvaliteten på råvaran, skötsel av kreatur, efterbehandling samt sanitet och miljöhänsyn vid jordbruksanläggningarna.

Sveriges lantbrukare placerar sig i topp i samtliga kategorier och sammanvägt håller de svenska jordbruksprodukterna en betydligt högre standard än i övriga EU-länder. Dock framgår det i rapporten att samtliga EU-länders jordbrukare har problem att svara upp till de centrala krav som fastställdes 1995.

Undersökningen visar hur vår strävan mot en sund och omsorgsfull jordbrukspolitik fått en positiv verkan. Sverige har valt att gå i bräschen och fått kämpa för vissa av de svenska lagstiftningar som EU-kommissionen

vill ändra på. Så resultatet av denna rapport ger oss stöd för vårt agerande och en fingervisning till de länder där man borde se över vissa delar av produktionsskedjan, säger jordbruks- och konsumentminister Ann-Christin Nykvist.

Även Danmark och Finland hamnar högt upp på listan medan Portugal, Irland och Storbritannien rankas sist. Galna kosjukan samt mul- och klövsjukan sätter sina spår i de två sistnämnda ländernas placering som enligt rapporten i övrigt håller en god standard. Rapporten kommer att vara betydande då WHO senare under 2003 inleder en global granskning, i syfte att höja kvaliteten på produkterna och hanteringen över hela världsmarknaden.

DAVID KÄSTEL

Lönsamt för sjuk att lämna a-kassa

Regeringen uppmanar svenskarna att gå ur a-kassan. Det anser TCO:s ordförande Sture Nordh. Från den 1 juli får de som är både arbetslösa och sjuka lägre ersättning om de är med i a-kassan än om de står utanför.

Förändringen som genomförs vid halvårsskiftet är ett av de förslag regeringen och samarbetspartierna vänsterpartiet och miljöpartiet lagt fram för att minska utgifterna för sjukförsäkringen. I korthet går det ut på att den som samtidigt är arbetslös och sjuk inte ska kunna få sjukpenning utan bara ersättning i nivå med den de skulle fått från a-kassan.

Frågan är vilken ersättning de sjuka arbetslösa som inte är med i någon arbetslöshetskassa ska få. För deras del finns ingen a-kasseersättning som rättsnöre mer än möjligen grundnivån på 320 kronor om dagen.

Det är så vi tolkar propositionen eftersom det inte är sagt att någon ska bli helt utan ersättning, säger Cecilia Udin, utredare på Riksförsäkringsverket. Detta får till följd att sjuka arbetslösa som tjänade mer än 17.700 kronor i månaden får olika belopp beroende på om de är med i a-kassan eller inte. En person som exempelvis hade 25.000 kronor i månadslön får sin ersättning beräknad på

24.125 kronor per månad om han eller hon går ur a-kassan. Medan den som är med i a-kassan får nöja sig med 17.700 kronor.

Regeringens proposition ligger nu hos riksdagens socialförsäkringsutskott och betänkandet ska vara klart på torsdag.

MARIA CROFTS

Fler fängelsestraff i Göteborg

Tingsrätten i Göteborg ger oftare fängelse som straff än tingsrätterna i Stockholm och Malmö. Advokat Per Samuelson, som är verksam i alla tre städer, efterlyser mer likhet inför lagen.

Under åren 1999-2001 föll över 20.000 domar för brott mot brottsbalken i de tre storstädernas tingsrätter. I Göteborg innebar nästan var tredje dom fängelse eller sluten vård. I Stockholm var det bara var fjärde.

Det visar statistik från Brottsförebyggande rådet, som Sveriges Radios Ekoredaktion presenterade på tisdagen.

Det kan vara fråga om en strängare policy i Göteborg. Detta förtjänar uppmärksamhet, eftersom lagens krav säger något annat. Det är inte acceptabelt, säger Josef Zila, docent i straffrätt vid Stockholms universitet, till Ekot.

Zila har inte fått någon uppgift om att brottsligheten i Göteborg skulle vara annorlunda mot hur den ser ut i Stockholm och Malmö.

Enligt advokat Per Samuelson är det känt att tingsrätten i Göteborg ger förhållandevis hårda straff.

Jag har haft klienter som sagt "vilken tur att det här målet kommer upp i Stockholm och inte i Göteborg, för där nere vet man ju hur det går till". Den typen av diskussion ska vi ju slippa. Det ska vara mer likhet inför lagen, säger Samuelson till Ekot.

Enligt siffror från Riksåklagarämbetet är det också så att åklagarna i Göteborg gör relativt sett fler anhållanden av misstänkta personer än kollegorna i övriga landet.

FRÅN TT

Sms-hot mot flicka som fick pojkar dömda för mobbning

Sundsvall. En fjortonårig flicka som utsatts för mobbning som lett till fällande domar för två pojkar har utsatts för bland annat dödshot via sms-meddelanden. Hoten, som rubriceras som övergrepp i rättsak, utreds av polisen i Sundsvall.

Ett 20-tal hotfulla sms-meddelanden har skickats till flickan i olika skeden av rättsprocessen.

De första kom i samband med polisanmälningen om mobbning, de senaste i anslutning till att de dömda pojkarna överklagat sina domar till hovrätten.

Pojkarna dömdes i april av tingsrätten till 1.500 kronor i böter för olaga tvång. De ska också betala 23.200 kronor i skadestånd till flickan, skriver Dagbladet i Sundsvall.

De dömdes för att de vid en skola utanför Sundsvall hade fjättrat flickans händer och fötter med tejp och spottat snus på henne.

Flickan bor nu på annan ort.

FRÅN TT

Fakta: Varningssignaler för spelaren

Spela är roligt - till en viss gräns, en del människor blir beroende av att spela. Något som kan få ödesdigra konsekvenser. Svenska spelinstitutet har tagit fram en lista över varningssignaler att ge akt på.

- Du spelar för mer pengar än du från början tänkt.
- Du tappar tidsuppfattningen när du spelar och upptäcker att det gått flera timmar trots att du bara tänkt spela en kort stund.
- Du slutar inte spela när du vinner, utan tänker att du nu har "flyt" och ska vinna ännu mera och spelar på så sätt bort hela vinsten igen.
- Du blir irriterad när någon eller något stör ditt spel.
- Du återvänder till spel för att vinna igen pengar du tidigare förlorat.
- Du ägnar allt mer tid åt att spela, tänka på spel, förbereda spel, ordna pengar till spel.
- Du ökar dina insatser för att uppleva samma känsla av upphetsning och spänning.
- Du har en stark tro på att du ska vinna en större vinst när du börjar spela, trots att chansen egentligen är mycket, mycket liten.
- Du tror att din förlust beror på att du inte förberett dig tillräckligt eller att du inte lärt dig spelet ännu. Du underskattar slumpens betydelse i spelet.
- Du spelar mer än vad du vill berätta för dina familj och/eller dina vänner.
- Du börjar ljuga eller berättar bara "halva sanningar" för dina närmaste.
- Du prioriterar spelet före din familj, vänner, arbete. Du har svårt att avstå från att se spelprogram på TV, ett bingosök eller liknande.

Faktakälla: SPELINSTITUTET

På följande platser bedrivs redan kasino.

Malmö (överst), Sveriges första i Sundsvall (mellan), Göteborg (nederst) och i mars drar man igång i anrika lokaler i Stockholm.

Återstår att se hur Svenska Spel ser på och Linköpings kommuns ansökan. En satsning i MST-regionen skulle innebära 70 nya jobb.

FOTO: CASINO COSMOPOL

